

Populární kultura

Heslo: Popkultura je profesionální umělecká produkce považovaná za střední proud, zpravidla určená masovému, homogenizovanému publiku. Je to moderní masová zvláště hudební a zábavní kultura.

Populární umění= nepravé umění?

Nízké, masové, pokleslé umění. Tak bývá označováno populární umění. Umění bez umělecké hodnoty určené masovému publiku. Je však toto hodnocení odpovídající? Opravdu se dá rozlišovat mezi vysokým a populárním uměním?

K dělení umění docházelo už v dobách renesance. Leonardo da Vinci ve svých *Úvahách o malířství* uvádí řadu důvodů, proč je malířství vyšším uměleckým druhem, než ostatní umělecké disciplíny. Tyto tendence pak vedou k rozlišování mezi populárním a vysokým uměním, k němuž dochází od 2. poloviny 19. století. Jedním z prvních, kdo se touto problematikou zabýval byl Matthew Arnold. Ve své knize srovnává kulturu vyšších společenských vrstev s populární kulturou. Tu vysokou identifikuje jako „to nejlepší, co bylo kdy ve světě vysloveno a myšleno.“ Ta populární podle něj představuje kulturu pracující třídy, tzv. obyčejného lidu. Arnold ovlivnil významným způsobem názory odborníků na populární kulturu a její srovnávání s tou vysokou se stalo v následující době obecně přijímaným modelem pro posuzování estetické a společenské hodnoty.

Ve 30. letech 20. století je pak populární kultura vnímaná především skrze nová média jako film, rozhlas, reklamu apod. Vysoké umění bývá vyjádřením individuálního umělce, v tom populárním dochází zvláště ve výše zmíněných disciplínách k dělbě pracovních úkonů, specializacím, tím pádem se tedy výsledné dílo stává kolektivní prací a umělec ho nemůže nijak ovlivnit. Například režisér nezasahuje do sestřihu vlastního filmu, skladatel filmové hudby nemá dovoleno vyhotovit vlastní kompozici apod. Proto bývá jeho hodnota snižována.

„Masovou kulturu vyrábějí pro masovou spotřebu specialisté, kteří pracují pro vládnoucí třídu. Nejedná se ani o vyjádření individuálního umělce, ani o vyjádření obyčejných lidí,“ tvrdil o populární kultuře Dwight Macdonald.

Pohled na populární umění se ovšem během 20. století velice mění. Jeho konzumenty se stávají všichni lidé bez ohledu na to, z jaké sociální vrstvy pocházejí. Ve svých průzkumech to potvrzují i američtí sociologové jako například Paul DiMaggio, či Michael Useem. Ti přicházejí během 60. a 70. let s těmito výsledky: rozlišení mezi vysokou a populární kulturou neodpovídá rozlišení mezi sociálními třídami. Projevuje se to především ve spotřebě populárního umění, kdy například návštěvnost filmu, muzikálu, či jazzového koncertu je srovnatelná ve všech sociálních vrstvách. Oproti tomu vysoké umění jako balet, opera, či divadelní hra je spotřebováváno především lidmi s vyšším vzděláním.

S ohledem na tento vývoj můžeme rovněž přiložit fakt, že Shakespearovy divadelní hry byly ve Spojených státech amerických na začátku 19. století vnímány jako díla populárního umění, zatímco v dnešní době jsou s naprostou samozřejmostí považovány za díla umění vysokého. Nebo například malíř a grafik Andy Warhol musel dlouhá léta bojovat za status umělce a nejen pouhého reklamního

grafika. Jeho díla byla interpretována jako povrchní a falešná, nyní je považován za plnohodnotného umělce a hlavně jediného skutečného představitele pop-artu.

Je tedy otázkou zda výtvořy současných umělců, které jsou dnes považovány za populární umění, nebudou v příštím století uměním vysokým.

V dnešní době se populární umění nedá označit za umění nižší, či esteticky méně hodnotné. Sociologické průzkumy navíc ukazují, že populární, ani vysoká kultura nejsou spolehlivým ukazatelem třídního postavení svých spotřebitelů. Navíc neexistuje důvod, proč označit preference pracující třídy a nižších středních vrstev jako ty méně hodnotné. Britský sociolog umění Austin Harrington vyvrací i obrácený vztah a to tímto tvrzením: „ Vysoká kultura nemá nižší hodnotu, než pokleslá kultura, protože jejími recipienty jsou třídy, které byly z historického hlediska vládnoucími třídami a vykořisťovaly nižší společenské třídy a pokleslá kultura nemá vyšší hodnotu, než vysoká kultura, protože jejím typickým publikem jsou třídy, které byly z historického hlediska utlačované a vykořisťované vyššími společenskými třídami. Hodnotová hierarchie mezi kulturními kategoriemi není ospravedlněna hierarchií v sociální kultuře a ani převrácená hodnotová hierarchie není ospravedlněna hierarchií v sociální kultuře.“

Zdroj: Pavel Zahrádka, Vysoké versus populární umění
Klaus Honneth, Andy Warhol
<http://artslexikon.cz/index.php/Popkultura>